

Татарски образи в българския национален наратив през XIX век

Венета Янкова

Литература

А н т о н о в, Стоян 2002: Татарите в Северозападна България. – В: *Регионални проучвания на българския фолклор. Т. 4. Северозападна България: общности, традиции, идентичности*. София: АИ „Проф. Марин Дринов“, 89–92 [Antonov, Stoyan 2002: Tatarite v Severozapadna Bulgaria. – In: *Regionalni prouchvania na bulgarskia folklor. T. 4. Severozapadna Bulgaria: obshtnosti, traditshii, idenitchnosti*. Sofia: AI “Prof. Marin Drinov”, 89–92].

А н т о н о в, Стоян 2004: *Татарите в България*. Добрич: Наврез [Antonov, Stoyan 2004: *Tatarite v Bulgaria*. Dobrich: Navrez].

А р е т о в, Николай 2001: Балкански идентичности в българската култура от модерната епоха (XIX–XX век). Към постановката на проблема. – В: *Балкански идентичности в българската култура от модерната епоха (XIX–XX в.). Ч. 1*. София: Институт за изследване на интеграцията, 5–53 [Aretov, Nikolay 2001: Balkanski identichnosti v bulgarskata kultura ot modernata epoha (XIX–XX vek). Kam postanovkata na problema. – In: *Balkanski identichnosti v bulgarskata kultura ot modernata epoha (XIX–XX vek). Ch. 1*. Sofia: Institut za izsledvane na integratshiata, 5–53].

А р е т о в, Николай 2006: *Национална митология и национална литература*. София: Кралица Маб [Aretov, Nikolay 2006: *Natsionalna mitologia i natsionalna literatura*. Sofia: Kralitsa Mab].

А с м а н, Ян 2001: *Културната памет. Писменост, памет и политическа идентичност в ранните високоразвити култури*. София: Планета 3 [orig. Jan Assmann. *Das kulturelle Gedächtnis: Schrift, Erinnerung und politische Identität in frühen Hochkulturen*, 1992].

БНТ: *Българско народно творчество*. Т. 1–13. София: Български писател, 1961–1965 [BNT: *Bulgarsko narodno tvorchestvo*. Т. 1–13. Sofia: Bulgarski pisatel, 1961–1965].

Б о е в, Емил 2009: Названия на годините от животинския цикъл у татарите в България. – В: *Татарите в България – общество, история и култура*. Сборник доклади от кръгла маса, проведена на 29.05.2009 г. в град Добрич. Съст. Тодор Димов, Неджеметин Муртаза. Добрич: КПЦ Наврез, 5–28 [Boev, Emil 2009: Nazvaniya na godinite ot zivotinskiya tsikal u tatarite v Bulgaria. – In: *Tatarite v Bulgaria – obshtesh tvo, istoria i kultura*. Sbornik dokladi ot kragla masa, provedena na 29.05.2009 g. v grad Dobrich. Sast. Todor Dimov, Nedzhemetin Murtaza. Dobrich: KPTS Navrez, 5–28].

Б о й ч е в а, Снежана 2009: *Образи на България и българите в съвременни немскоезични литературни текстове*. Велико Търново: Фабер

[Boycheva, Snezhana 2009: *Obrazi na Bulgaria v savremenni nemskoezichni litaraturni tekstove*. Veliko Tarnovo: Faber].

Б у ш а к о в, Валерий А. 1994: Этноним татары во времени и пространстве. – *Qasevet*, № 1 (23), 24–29 [Bushakov, Valeriy A. 1994: Etonim tataru vo vremeni i prostranstve. – *Qasevet*, No. 1 (23), 24–29].

Г а л а н о в а, Мария 2001: Българските традиционни етностереотипни представи за Унгария и унгарците. – В: *Традиция, приемственост, новаторство. В памет на Петър Динев*. София: БАН, 254–261 [Galanova, Maria 2001: Bulgarskite traditsionni predstavi za Ungaria i ungartsite. – In: *Traditsia, priemstvenost, novatorstvo. V pamet na Petar Dinekov*. Sofia: BAN, 254–261].

Г е р о в, Найден 1975: *Речник на българския език*. Т. I. София: Български писател [Gerov, Nayden 1975: *Rechnik na bulgarskiya ezik*. Т. I. Sofia: Bulgarski pisatel].

Г р е к о в а, Майя 1998: Общността: очевидност на подобие или проблематизиране на различието. – В: *Общности и идентичности*. София: Петекстон, 20–41 [Grekova, Maya 1998: Obshtnostta: ochevidnost na podobieto ili problematizirane na razlichieto. – In: *Obshtnosti i identichnosti*. Sofia: Petekston, 20–41].

Д е й в и с, Норман 2007: *Европа – Изток и Запад*. Велико Търново: Абагар [orig. Norman Davis. *Europe East and West: A Collection of Essays on European History*, 2006].

Д и м и т р о в а, Цветелина 2013: *Народната история между устност и писменост*. София: АИ „Проф. Марин Дринов“ [Dimitrova, Tsvetelina. *Narodnata istoria mezhdou ustnost i pismenost*. Sofia: AI “Prof. Marin Drinov”].

Д р а г а н о в а, Славка 2009: Статистически данни за татарите от Дунавския вилает. – В: *Татарите в България – общество, история, култура*. Сборник доклади от кръгла маса, проведена на 29.05.2009 г. в град Добрич. Добрич: КПЦ Наврез, 69–90 [Draganova, Slavka 2009: Statisticheski dannii za tatarite ot Dunavskiya vilayet. – In: *Tatarite v Bulgaria – obshtestvo, istoria, kultura*. Sbornik dokladi ot kragla masa, provedena na 29.05.2009 g. v grad Dobrich. Dobrich: KPTS Navrez, 69–90].

Д р о с н е в а, Елка 2012: Руско-турската война от 1828–1829 г. в устната история на днешните българи [Drosneva, Elka 2012: Rusko-turskata voyna ot 1828–1829 g. v ustnta isoriya na dneshnite bulgari]. – http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/drzb/2012_5/Drosn_E.pdf (20.06.2016).

Д ы л е в с к и й, Николай М., Андрей Н. Р о б и н с о н 1976: *Софроний Врачанский. Жизнеописание*. Ленинград: Наука [Dilevskiy, Nikolay M., Andrey N. Robinson 1976: *Sofroniy Vrachanskiy. Zhizneopisanie*. Leningrad: Nauka].

Е р о л о в а, Йелис 2010: *Добруджа – граници и идентичности*. София: Парадигма [Erolova, Yelis 2010: *Dobrudzha – granitsi i identichnosti*. Sofia: Paradigma].

Ж и в к о в, Тодор Иванов 1981: *Фолклор и съвременност*. София: Наука и изкуство [Zhivkov, Todor Ivanov 1981: *Folklor i savremennost*. Sofia: Nauka i izkustvo].

З л а т а р с к и, Васил 1900: *История во кратце о болгарском народе славенском. Сочинися и списася в лето 1792 Спиридоном йеросхимонахом*. София: Синод на Българската църква [Zlatarski, Vasil 1900: *Istoria vo krattse o bolgarskom narode slavenskom. Sochini sya i spisasya v leto 1792 Spiridonom yeroshimonahom*. Sofia: Sinod na Bulgarskata tsarkva].

И в а н о в а, Радост 1995: *Епос, обред, мит*. II изд. София: АИ „Проф. М. Дринов“ [Ivanova, Radost 1995: *Epos, obred, mit*. II izd. Sofia: AI “Prof. M. Drinov”].

И р е ч е к, Константин 1974: *Пътувания по България*. София: Наука и изкуство. [orig. Konstantin Jireček. *Cesty po Bulharsku*, 1888].

К а н и ц, Феликс 1995: *Дунавска България и Балканът. Историческо-географско-етнографски пътеписни проучвания от 1860 до 1879 г. Т. I. Второ преработено издание*. София: Борина [orig. Felix Kanitz. *Donau-Bulgarien und der Balkan. Historisch-geographischethnographische Reisetudien aus den Jahren 1860–1879*, 1882].

К у н ч е в, Красимир 2007: *Общуваният човек в българската възрожденска литература. Етнически стереотипи*. Шумен: УИ „Еп. Константин Преславски“ [Kunchev, Krasimir 2007: *Obshtuvashtiyat chovek v bulgarskata vazrozhdenska literatura. Etnicheski stereotipi*. Shumen: UI “Ep. Konstantin Preslavski”].

К ю и з ъ о н и е, Жан 1993: *Етнология на Европа*. София: УИ „Св. Климент Охридски“ [orig. Jean Cuisenier. *Ethnologie de l'Europe*, 1990].

Л и о т а р, Жан-Франсоа 1996: *Постмодерната ситуация*. София: Наука и изкуство [orig. Jean-François Lyotard. *La Condition postmoderne: Rapport sur le savoir*, 1979].

М а н т р а н, Робер 1999: *История на Османската империя*. Под редакцията на Робер Мантран. София: Рива [orig. Robert Mantran (ed.). *Histoire de L'Emprie Ottoman*, 1989].

М а р и н о в, Васил 1943: *Плисковско (Абобско) поле. Поселищно-географско изучаване*. София [Marinov, Vasil 1943: *Pliskovsko (Abobsko) pole. Poselishtno-geografsko izuchavane*. Sofia].

М и л а д и н о в и 1891: *Български народни песни. Събрани от братя Миладинови*. Второ издание. София: Либерален клуб [Miladinovi 1891: *Bulgarski narodni pesni. Sabrani ot bratya Miladinovi*. Vtoro izdanie. Sofia: Liberalen klub].

М и л е т и ч, Любомир 1902: *Старото българско население в Североизточна България*. София: Държавна печатница [Miletich, Lyubomir

1902: *Staroto bulgarsko naselenie v Severoiztochna Bulgaria*. Sofia: Darzhavna pechatnitsa].

Минев, Иван 1997: *Избулски истории*. Варна [Miniev, Ivan 1997: *Izbulski istorii*. Varna].

Михайлова, Мария 1996: *Етнографски проучвания на Източните Родопи*. Кърджали [Mihaylova, Maria 1996: *Etnografski prouchvaniya na Iztochnite Rodopi*. Kardzhali].

Михайлова-Мравкарова, Мария 2013: *За кримските татари от Североизточна България*. София: Авангард Прима [Mihaylova-Mravkarova, Maria 2013: *Za krimskite tatari ot Severoiztochna Bulgaria*. Sofia: Avangard Prima].

Мучинов, Венцислав 2013: *Миграционна политика на Османската империя в българските земи през XIX век (до 1878 г.)*. София: Регалия 6 [Muchinov, Ventsislav 2013: *Migratsionna politika na Osmanskata imperia v bulgarskite zemi prez XIX vek (do 1878 g.)*. Sofia: Regalia 6].

Пенев, Боян 1977: *История на новата българска литература*. Т. 2. София: Български писател [Penev, Boyan 1977: *Istoria na novata bulgarska literatura*. Т. 2. Sofia: Bulgarski pisatel].

Пенев, Боян 1978: *История на новата българска литература*. Т. 4. София: Български писател [Penev, Boyan 1978: *Istoria na novata bulgarska literatura*. Т. 4. Sofia: Bulgarski pisatel].

Попиванов, Георги 1931: *Песни и приказки от Шуменско*. Шумен: Спас Попов [Popivanov, Georgi 1931: *Pesni i prikazki ot Shumensko*. Shumen: Spas Popov].

Раковски, Георги 2010: Преселение в Русия, или руската убийствена политика за българите [Rakovski, Georgi 2010: *Preselenie v Rusia, ili ruskata ubiystvena politika za bulgarite*]. – http://www.sitebulgarizaedno.com/index.php?option=com_content&view=article&id=286:2011-04-19-15-10-49&catid=29:2010-04-24-09-14-13&Itemid=61 (03. 10. 2016).

ПРОДД 1974: *Речник на редки, остарели и диалектни думи в литературата ни от XIX и XX век*. Под ред. на Стефан Илчев. София: БАН [RRODD 1974: *Rechnik na redki, ostareli i dialektni dumi v literaturata ni ot XIX i XX vek*. Pod red. na Stefan Ilchev. Sofia: BAN].

Русакиев, Симеон 1983: *Слънчова люлка. Народни песни от Нови пазар*. София [Rusakiev, Simeon 1983: *Slanchova lyulka. Narodni pesni ot Novi Pazar*. Sofia].

Смит, Антъни 2000: *Националната идентичност*. София: Кралица Маб [orig. Anthony D. Smith. *National Identity*, 1991].

Срезневский, Измаил 1989: *Словарь древнерусского языка*. Т. I. Москва: Книга [Sreznevskiy, Izmail 1989: *Slovar' drevnerusskogo yazyka*. Т. I. Moskva: Kniga].

Стоилов, Антон 1916: *Показалец на печатаните през XIX в. български народни песни*. Кн. I. 1815–1860. София: Царска придворна

печатница [Stoilov, Anton 1916: *Pokazalets na pechatanite prez XIX v. bulgarski narodni pesni*. Kn. I. 1815–1860. Sofia: Tsarska pridvorna pechatnitsa, 1916].

С т о и н, Васил 1928: *Народни песни от Тимок до Вита*. София: Министерството на народното просвещение [Stoin, Vasil 1928: *Narodni pesni ot Timok do Vita*. Sofia: Ministerstvo na narodното просveshtenie].

Татари 2009: *Татарите в България – общество, история, култура*. Сборник доклади от кръгла маса, проведена на 29.05.2009 г. в град Добрич. Съст. Тодор Димов, Неджеметин Муртаза. Добрич: КПЦ Наврез [Tatari 2009: *Tatarite v Bulgaria – obshtestvo, istoria, kultura*. Sbornik dokladi ot kragla masa, provedena na 29.05.2009 g. v grad Dobrich. Sast. Todor Dimov, Nedzhemetin Murtaza. Dobrich: KPTs Navrez].

У з е л а ц, Александър 2008: Куманите в средновековна Сърбия. – *Анамнеза*, № 1, 163–179 [Uzelats, Aleksandar 2008: Kumanite v srednovekovna Sarbia. – *Anamneza*, No. 1, 163–179].

Х а л б в а к с, Морис 1996: *Колективната памет*. София: Критика и хуманизъм [orig. Maurice Halbwachs. *La mémoire collective*, 1950].

Христоматия 1977: *Христоматия по българска фолклористика*. Съст. Георги Данчев, Анчо Калоянов. София: Наука и изкуство [Hristomatia 1977: *Hristomatia po bulgarska folkloristika*. Sast. Georgi Danchev, Ancho Kaloyanov Sofia: Nauka i izkustvo].

Ш а п к а р е в, Кузман 1968: *Сборник от български народни умотворения*. Т. 1. София [Sharpkarev, Kuzman 1968: *Sbornik ot bulgarski narodni umotvorenia*. T. 1. Sofia].

Я н к о в а, Венета 2005: Заstraшената идентичност: песенният мотив „Любов с друговец“. – В: Янкова, Венета. *Етнокултурни взаимодействия*. Велико Търново: Фабер, 28–38 [Yankova, Veneta 2005: Zastrashenata identichnost: pesenniyat motiv “Lyubov s drugoverets”. – In: Yankova, Veneta. *Etnokulturni vzaimodeystvia*. Veliko Turnovo: Faber, 28–38].

Я н к о в а, Венета 2009: Будим града в епическия хронотоп. – В: *Томас Вишанов és kora/Томас Вишанов и неговата епоха*. Budapest: Bolgár Kulturális Fórum, 77–86 [Yankova, Veneta 2009: Budim grada v epicheskiya hronotop. – In: *Toma Visanov és kora/Toma Vishanov i negovata epoha*. Budapest: Bolgár Kulturális Fórum, 77–86].

Я н к о в а, Венета 2012: Книгата – памет и забрава (Фолклористично-етнологически поглед). – В: *Историкии*. Т. 5. Велико Търново: Фабер, 259–268 [Yankova, Veneta 2012: Knigata – pamet i zabrava (Folkloristichno-etnologicheski pogled). – In: *Istorikii*. T. 5. Veliko Tarnovo: Faber, 259–268].

Я н к о в а, Венета 2016: За „Другия“ в славянското културно пространство (Към устната история на татарите в Южна Добруджа). – В: *Limes slavicus. Славянството – граници на общността*. Доклади от международна научна конференция, Шумен, юни 2015. Шумен: УИ „Еп. Константин Преславски“, 311–322 [Yankova, Veneta 2016: Za “Drugia” v slavyanskoto kulturno prostranstvo (Kam ushnata istoria na tatarite v Yuzhna

Dobrudzha). – In: *Limes slavicus. Slavyanstvoto – granitsi na obshtnostta*. Dokladi ot mezhdunarodna nauchna konferentsia, Shumen, yuni 2015. Shumen: UI “Ер. Константин Преславски”, 311–322].

Я н к о в а, Венета, Бюлент Кърджалъ 2016: Кримските ханове/султани Гирай в устната история на Върбишкия край. – В: *Международен научен симпозиум „Слово, изкуство, здраве“*. Одрин: Тракийски университет, 301–310 [Yankova, Veneta, Byulent Kardzhala 2016: Krimskite hanove/sultani Giray v ustnata istoria na Varbishkiya kray. – In: *Mezhdunaroden nauchen simpozium “Slovo, izkustvo, zdrave”*. Odrin: Trakiyski universitet, 301–310].

Д е р и н-П а ş а о ğ л у, Derya 2013: Muhacir Komisyonu Maruzatı’na Göre (1877-1878). 93 Harbi Sonrası Muhacir İskânı. – In: *History Studies. A Tribute to Prof. Dr. Halil Inalcık*. Vol. 5, Issue 2, 347–386.

К а р п а т, Kemal 1985: *Ottoman Population (1830–1914): Demographic and Social Characteristics*. Wisconsin: The University of Wisconsin Press.

Ü l k ü s a l, Müstecib 1987: *Dobruca ve Türkler*. Ankara.

W i l l a i m s, Brian 2000: Hijra and Forced Migration from Nineteenth-Century Russia to the Ottoman Empire. – In: *Cahiers du Monde russe*, 41/1, Janvier – Mars, 79–108.

Венета Янкова

Шуменски университет

„Ер. Константин Преславски“

ул. „Университетска“ № 115

9700 Шумен, БЪЛГАРИЯ

veneta_yankova@abv.bg